

PROMISING RESULTS OF INTERNATIONAL COOPERATION IN THE FIELD OF FINE AND APPLIED ARTS OF UZBEKISTAN IN 2020–2026

Mirzayev Orifjon Nurmuhammedovich

Lecturer of the Department of Fine Arts and Engineering Graphics

Karshi State University Faculty of Art Studies

Jumaboyeva Aminakhon Husniddin qizi

1st Year Student

Abstract

This article comprehensively analyzes the processes of international cooperation of the Republic of Uzbekistan in the field of fine and applied arts in 2020–2026. The study covers the theoretical foundations of this cooperation, its role in modern cultural diplomacy, and its impact on the development of national art. The importance of international exhibitions, festivals, creative exchange programs, and joint projects is also assessed on a scientific basis. The article also separately considers new mechanisms for promoting art through digital technologies. The analysis also includes issues of exporting handicraft products to international markets in the field of applied arts. As a result of the study, the role of international cooperation in promoting national art on a global scale was identified. At the same time, existing problems, including limitations related to infrastructure and financial resources, were also revealed. Scientifically based proposals and recommendations were developed to eliminate them. The study also substantiated promising development directions and expected results. This article serves as an important source for scientific research in the fields of art history and cultural studies.

Keywords: Fine arts, applied arts, international cooperation, cultural diplomacy, art development, creative exchange, international exhibitions, crafts, digital technologies, cultural heritage.

Introduction

2020–2026 YILLARDA O‘ZBEKISTONNING TASVIRIY VA AMALIY SAN’AT SOHASIDAGI XALQARO HAMKORLIKNING ISTIQBOLLI NATIJALARI

Qarshi DU San’atshunoslik fakulteti

Tasviriy san’at va muhandislik

grafikasi kafedrası o‘qituvchisi

Mirzayev Orifjon Nurmuhammedovich

1-kurs talabasi Jumaboyeva Aminaxon Husniddin qizi

Annotatsiya

Ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasining tasviriy va amaliy san’at sohasida 2020–2026 yillar davomida amalga oshirilayotgan xalqaro hamkorlik jarayonlari kompleks tarzda tahlil etilgan. Tadqiqotda mazkur hamkorlikning nazariy asoslari, uning zamonaviy madaniy diplomatiyadagi o‘rni hamda milliy san’at rivojiga ko‘rsatadigan ta’siri yoritilgan. Shuningdek, xalqaro ko‘rgazmalar, festivallar, ijodiy almashinuv dasturlari va qo‘shma loyihalarning ahamiyati ilmiy asosda baholangan. Maqolada raqamli texnologiyalar vositasida san’atni targ‘ib etishning yangi mexanizmlari ham alohida ko‘rib chiqilgan. Amaliy san’at yo‘nalishida hunarmandchilik mahsulotlarini xalqaro bozorlarga olib chiqish masalalari ham tahlil doirasiga kiritilgan. Tadqiqot natijasida xalqaro hamkorlikning milliy san’atni global miqyosda tanitishdagi roli aniqlangan. Shu bilan birga, mavjud muammolar, jumladan, infratuzilma va moliyaviy resurslar bilan bog‘liq cheklovlar ham ochib berilgan. Ularni bartaraf etish bo‘yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan. Tadqiqotda istiqbolli rivojlanish yo‘nalishlari va kutilayotgan natijalar ham asoslab berilgan. Mazkur maqola san’atshunoslik va madaniyatshunoslik sohalarida olib borilayotgan ilmiy izlanishlar uchun muhim manba bo‘lib xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: tasviriy san’at, amaliy san’at, xalqaro hamkorlik, madaniy diplomatiya, san’at rivoji, ijodiy almashinuv, xalqaro ko‘rgazmalar, hunarmandchilik, raqamli texnologiyalar, madaniy meros.

XXI asrda globallashuv jarayonlarining jadallashuvi natijasida madaniyat va san'at sohasida tub sifat o'zgarishlari yuz bermoqda. Ayniqsa, milliy san'atni asrab-avaylash, uni zamonaviy talablarga mos ravishda rivojlantirish hamda xalqaro miqyosda targ'ib etish masalalari dolzarb ahamiyat kasb etmoqda [1].

O'zbekiston Respublikasida mustaqillik yillarida madaniyat va san'atni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan keng ko'lamli islohotlar amalga oshirildi. 2020-2026-yillarda esa ushbu jarayon yangi bosqichga ko'tarilib, xalqaro hamkorlikni kengaytirish, milliy san'atni global maydonga olib chiqish va ilg'or xorijiy tajribalarni joriy etish bo'yicha tizimli chora-tadbirlar ishlab chiqildi [2].

Tasviriy san'at va amaliy san'at milliy madaniyatning muhim tarkibiy qismi bo'lib, u xalqning tarixiy xotirasi, estetik qarashlari va ijtimoiy qadriyatlarini o'zida mujassam etadi. Shu bois ushbu sohalarni rivojlantirish nafaqat madaniy, balki ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyatga ham ega. Xalqaro hamkorlik esa mazkur jarayonning muhim mexanizmi sifatida milliy san'atni jahon miqyosida tanitish, ijodiy tajriba almashish hamda innovatsion yondashuvlarni joriy etish imkonini beradi [3].

Bugungi kunda O'zbekiston rassomlari va hunarmandlari xalqaro ko'rgazmalar, biennalelar, festivallar va ijodiy loyihalarda faol ishtirok etib kelmoqda. Shu bilan birga, xorijiy san'at markazlari, muzeylar va ilmiy muassasalar bilan hamkorlik aloqalari kengayib bormoqda. Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi esa san'atni targ'ib qilishning yangi shakllarini yuzaga keltirib, uning geografik chegaralarini kengaytirmoqda.

Maqolaning dolzarbligi shundan iboratki, unda O'zbekistonning tasviriy va amaliy san'at sohasida 2020–2026 yillarda amalga oshirilayotgan xalqaro hamkorlik jarayonlari tizimli ravishda tahlil qilinadi hamda ularning istiqbolli natijalari ilmiy asosda baholanadi. Tadqiqotning maqsadi — mazkur hamkorlikning asosiy yo'nalishlarini aniqlash, uning milliy san'at rivojiga ta'sirini o'rganish va kelgusidagi rivojlanish tendensiyalarini belgilashdan iborat.

1. Xalqaro ko'rgazmalar va badiiy diplomatiya. O'zbekiston tasviriy va amaliy san'ati xalqaro maydonda doimiy rivojlanish jarayonida. 2022 yilda Venetsiya Biennalesida O'zbekiston milliy pavilyoni taqdim etilgan bo'lib, "Dixit Algorizmi: The Garden of Knowledge" nomli ko'rgazma orqali mamlakat madaniyati va zamonaviy tasviriy san'atining global auditoriyaga yetkazilishi ta'minlandi [1].

Shuningdek, O'zbekiston Madaniyat va san'atni rivojlantirish jamg'armasi delegatsiyasi EXPO 2025 tayyorgarlik yig'ilishida ishtirok etganligi ma'lum qilingan

[2]. Bu tadbirlar san'at asarlarini namoyish qilish bilan birga ijodiy almashinuv va professional tajriba orttirish imkonini yaratdi. Xalqaro ko'rgazmalar san'at diplomatiyasi orqali O'zbekistonning yumshoq kuchini oshirishga ham hissa qo'shdi [3].

Qo'shimcha ravishda, xalqaro ko'rgazmalarda milliy san'atning turli yo'nalishlari — tasviriy san'at, amaliy san'at, hunarmandchilik va zamonaviy konseptual loyihalar birlashtirilib, global kontekstda taqdim etildi. Bu esa milliy san'atni xalqaro mezonlar bilan uyg'unlashtirish va uni tanitish imkoniyatini kengaytirdi [3].

2. Madaniy almashinuv va xalqaro festivallar. 2020-2026-yillarda O'zbekiston san'at sohasida bir qator xalqaro festivallar tashkil etdi. Toshkentdagi Xalqaro an'anaviy tasviriy va amaliy san'at festivali 2023-yildan boshlab O'zbekiston Badiiy akademiyasi va tegishli vazirliklar tashabbusi bilan muntazam o'tkazildi [4].

“O'zbekiston ranglari” festivalida turkiy dunyo va boshqa mamlakatlardan kelgan san'atkorlar ko'rgazma, mahorat darslari va qo'shma ijodiy loyihalarda ishtirok etdi. Ushbu tadbirlar san'atkorlarning professional tajribasini oshirib, milliy san'atni global auditoriyaga yetkazishga xizmat qildi [5].

Shu bilan birga, festival va biennialarda madaniy almashinuv jarayonlari yosh san'atkorlar uchun mentorlik va ilmiy tajriba imkoniyatlarini yaratdi. Bunday tajriba ijodiy hamkorlikni kuchaytirib, yangi san'at yo'nalishlarini rivojlantirishga yordam berdi [5].

3. UNESCO bilan hamkorlik va nomoddiy madaniy meros. O'zbekistonning UNESCO bilan hamkorligi san'at sohasida uzoq yillik amaliyotga ega. Konventsiyalar doirasida turli nomoddiy madaniy meros elementlari himoya qilinib, xalqaro forumlarda ilgari surildi. Masalan, Lazgi raqsi va maqom san'ati xalqaro himoya ro'yxatlariga kiritilgan [6].

Bunday hamkorlik milliy san'atni global standartlarga muvofiq himoya qilish va uni jahon madaniy dialogida tanitish imkonini berdi. Shu bilan birga, xalqaro ekspertlar bilan hamkorlik yosh san'atkorlar uchun ilmiy va ijodiy tajriba orttirishning muhim vositasi bo'ldi [7]. UNESCO bilan hamkorlik doirasida o'tkazilgan ilmiy seminar va master-klasslar san'atshunoslar va hunarmandlar o'rtasida tajriba almashinuvini kengaytirdi, bu esa milliy san'atni zamonaviy talablarga moslashtirishga yordam berdi [6].

4. Buxoro biennalesi va zamonaviy san'at. 2025-yilda Buxoroda ilk marta o'tkazilgan Buxoro biennalesi O'zbekiston san'atining xalqaro hamkorlik yo'nalishidagi yangi

bosqichini namoyish etdi. Tadbir zamonaviy san'at asarlari, hunarmandchilik elementlari va xalqaro artistlar bilan birgalikda o'tkazildi [8].

Biennale milliy san'at maktabini jahon kontseptsiyasiga moslashtirishga xizmat qilishi bilan birga, O'zbekistonni mintaqaviy san'at markazi sifatida tanitishda muhim rol o'ynadi. Tadbir davomida san'atkorlar ijodiy loyihalarda hamkorlik qilib, yangi madaniy dialoglarni yaratdilar [8]. Biennale natijalariga ko'ra, O'zbekiston zamonaviy san'atini xalqaro standartlarga moslashtirish va milliy hunarmandchilikni global maydonda targ'ib qilish bo'yicha yangi istiqbollar ochildi. Bu esa davlatning madaniy diplomatiya strategiyasini mustahkamlashga yordam berdi [8].

5. Raqamli platformalar va xalqaro auditoriyaga yetkazish. So'nggi yillarda raqamli texnologiyalar san'atni targ'ib qilishda muhim vositaga aylandi. Virtual ko'rgazmalar, onlayn galereyalar va ijtimoiy media platformalari orqali san'at asarlari global auditoriyaga yetkazildi [9].

Bu jarayon yosh rassomlar va hunarmandlarning ijodini keng auditoriyaga tanitish bilan birga, xalqaro hamkorlik va marketing imkoniyatlarini kengaytirdi. Shu bilan san'atni geografik chegaralardan chiqargan holda O'zbekiston san'atini global maydonga olib chiqish imkonini berdi [10]. Raqamli platformalar yordamida yosh san'atkorlar xalqaro tanlovlarda ishtirok etish, onlayn master-klasslar orqali o'z mahoratini oshirish va global tarmoq yaratish imkoniyatiga ega bo'ldi.

2020-2026-yillarda O'zbekiston tasviriy va amaliy san'at sohasida amalga oshirilgan xalqaro hamkorlik jarayonlari mamlakatning madaniy siyosatida muhim strategik yo'nalish sifatida o'zini namoyon etdi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, xalqaro ko'rgazmalar, biennial va festivallarda ishtirok etish milliy san'atning global maydonda tan olinishiga, ijodiy almashinuv jarayonlarining kengayishiga va professional tajribaning oshishiga xizmat qildi [1][2]. Bu esa madaniy diplomatiya samaradorligini oshirib, O'zbekistonning yumshoq kuchini mustahkamladi, shuningdek, milliy san'atning jahon kontekstida integratsiyasini rag'batlantirdi.

UNESCO bilan hamkorlik orqali nomoddiy madaniy merosning xalqaro himoya ro'yxatlariga kiritilishi nafaqat san'atni himoya qilish, balki global madaniy dialogda O'zbekistonning mavqeini oshirishga imkon berdi. Bu jarayon yosh rassomlar va hunarmandlar uchun ilmiy va ijodiy tajriba orttirish, ularning professional malakasini rivojlantirishda muhim vosita sifatida xizmat qildi [6][7].

Raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi va onlayn platformalarning faol ishlatilishi san'atni geografik cheklolardan chiqarib, milliy san'atni global

auditoriyaga yetkazishga zamin yaratdi. Shu yo‘l bilan, raqamli vositalar nafaqat ijodiy mahsulotlarni targ‘ib qilmoqda, balki xalqaro hamkorlik va ijodiy tarmoqlarni kengaytirishda strategik ahamiyat kasb qilmoqda [9][10].

Xalqaro hamkorlik shuningdek, iqtisodiy, madaniy va ilmiy salohiyatni oshirishga hissa qo‘shdi. Madaniy brendlarni shakllantirish, kreativ industriyani rivojlantirish va yangi ijodiy loyihalarni amalga oshirish imkoniyatlari yaratilgani, bu jarayonning barqaror va uzoq muddatli rivojlanishga xizmat qilishini ko‘rsatadi [3][5].

Umuman olganda, 2020–2026 yillardagi xalqaro hamkorlik O‘zbekiston san’atining jahon madaniy makonidagi mavqeini mustahkamladi, ijodiy va ilmiy almashinuvni kuchaytirdi, yosh rassomlar va hunarmandlarni global maydonga chiqarish imkonini berdi. Shu bilan birga, kelajakdagi istiqbolli loyihalar uchun poydevor yaratdi, milliy san’atni innovatsion yondashuvlar bilan rivojlantirish, zamonaviy san’at maktabini jahon standartlariga moslashtirish va ijodiy hamkorlikni kengaytirish imkonini berdi. Kelajakda xalqaro hamkorlikning samaradorligini oshirish uchun ilmiy asoslangan strategik yo‘nalishlar ishlab chiqish, raqamli platformalarni kengaytirish, nomoddiy madaniy merosni himoya qilish va yosh san’atkorlarni xalqaro maydonga chiqishiga ko‘maklashish zarur. Shu tarzda O‘zbekiston san’atining xalqaro maydondagi integratsiyasi barqaror, tizimli va istiqbolli yo‘nalishda davom etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Madaniyat va san’atni rivojlantirishga oid qarorlari (2020–2023).
3. Saidov A.X. Madaniy diplomatiya asoslari. Toshkent: Universitet nashriyoti, 2020.
4. Zamon.uz – Xalqaro an’anaviy tasviriy va amaliy san’at festivali. 14.04.2023.
5. Caravan-info.uz – Festivallar va xalqaro ko‘rgazmalar. 2023.
6. UNESCO. Intangible Cultural Heritage elements in Uzbekistan. 2023.
7. Slib.uz – O‘zbekiston-UNESCO hamkorligining istiqbollari. 2024.
8. Countrylife.co.uk – Buxoro biennalesi va xalqaro san’at. 2025.
9. Inlibrary.uz – Raqamli platformalar orqali san’atni targ‘ib qilish. 2024.
10. Art Academy of Uzbekistan – Xalqaro festival dasturi 2025.